

י"א ניסן ה'תשע"ד 11.4.14

מגזין מס' 275

שבת הגדול/פרשת אחרי/י"א ניסן/חג הפסח

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

הפתח הלקוי

החייל בצבאות ה' – עבודתו ביגיעה רבה ועמל ובמסירות נפש

מזמן יציאת מצרים נקראו בני ישראל - צבאות ה'. ההפרש בין עבדים (שנקראו כן בני ישראל) וצבאות הוא: עבד עושה עבודת רבו (ובזה כמה דרגות: נוקב מרגליות, עושה שאר מלאכות, עושה מלאכות פשוטות) ויש בזה יגיעה ועמל רב, אבל אין זה ענין של מסירות נפש. 'צבא' הם עבדים שעובדים ביגיעה רבה ועמל ובמסירות נפש, הן במלחמת הגנה והן במלחמת תנופה, ועומדים על משמרתם בתכלית התוקף מבלי התפעל מהמנגד ושונא. ועבודתם זו (של החיילים) אינה ענין של השגה, כי הם מתנהגים ע"פ הוראת מצביאם. והנה נשמות ישראל במצרים היו בתכלית השפלות בעיניו קשים ומרים, ועם זה לא שינו שמם ולשונם ולבושיהם, ועמדו על משמרתם בתכלית החוזק, כי ידעו שהקב"ה הבטיח לגאול אותם. והמתנהג כזה במצב זה - הוא מצבא ה', דה' עוזרו בדרך מלמעלה מן הטבע בטבע.

(על פי 'היום-יום' י"ב ניסן)

לוח שיעורים

לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש... (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש.

שימו לב: בחול המועד פסח לא יתקיימו שיעורים ולכן ישנם שינויים בתאריכים. פרטים בטבלה.

איש קשר	הערות	שעה	כתובת	עיר	יום
חנוך וינר 054-770-88-57	שיעור שבועי	20:30	'ממעל ממש' רח' המלך ג'ורג' 15	תל אביב	שלישי כ"ב ניסן 22/4/14
שלומי 054-2-163-648	אחת לשבועיים	20:30	אולם תכלית (מתנ"ס זכרון) דרך אהרן 4	זכרון יעקב	רביעי כ"ג ניסן 23/4/14
ברלה קרומבי 054-9-457-145	שיעור שבועי	20:30	'שמיא' נחלאות, רח' עזרא רפאל 25 (ליד אגריפס)	ירושלים	חמישי כ"ד ניסן 24/4/14
אריאל רוזנטל 054-472-49-06	אחת לשבועיים	20:30	בית הכנסת על שם קדושי אשוויץ רח' אברהם אבינו 2	באר שבע	שני כ"ח ניסן 28/4/14
סיגל 050-6-255-376 רצוי sms	אחת לשבועיים	21:30	רח' פינחס חגין 7 כפר גנים (מאחורי קניון גנים)	פתח תקוה	רביעי ל' ניסן 30/4/14

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו

יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

יום הבהיר- י"א ניסן

יום הולדתו של הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו, בעיר ניקולייב בשנת ה'תרס"ב (1902). כיום, ניתן לעמוד ביתר שאת על עוצמת המהפכה שחולל הרבי. שליחיו פועלים באלפי נקודות על פני כדור הארץ, מתאילנד ועד הונולולו, מהונג-קונג ועד זאיר, מבואנוס-אירס ועד מרוקו ותוניס. בכל מקום הימצאם מהווים חסידי הנאמנים הגורם המתסיס והמפריח את חיי היהדות. מפיצים אמונה וחסד, שמחה ומסורת יהודית, בשמשם חומה בצורה ותריס בפני גלי הטמיעה וההתבוללות.

ראשי פרקים מתולדות חייו של הרבי מליובאוויטש

קדוש מבטן ומלידה

הרבי נולד בעיר ניקולייב בשנת ה'תרס"ב, ונקרא בשם 'מנחם מענדל' על שם אדמו"ר ה"צמח צדק" נשמתו עזן. ביום הולדתו, שלח אדמו"ר הרש"ב ששה מברקים לאביו רבי לוי יצחק, ובהם ברכות ואיחולים וכן שאלות והדרכות הקשורות בלידת הילד וחנוכו.

דברים מיוחדים גילה הרבי הריי"צ בשנת תרצ"ט, בליל הסדר השני, כאשר הגיע לפיסקא בהגדה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", וכך אמר: בשנת תרס"ב היו גזירות רעות על כלל ישראל, וקודם חג הפסח נתבטלו בדרך נס... לימים סיפרה הרבנית חנה, אמו של הרבי, אודות ההוראות שנתקבלו אצלם מאת הרבי הרש"ב בקשר ללידתו, ומהם: שיקפידו ליטול את ידיו, ושיכינו עבורו כיפה וטלית קטן... פעם אמרה הרבנית על בנה: זאת אוכל כלומר לכם בבטחה, כי הוא קדוש מבטן ומלידה!

אבי הרבי, הרב הגאון המקובל רבי לוי יצחק, היה מספר כי הרבנית מעולם לא הניקה את התינוק בטרם היתה נוטלת את ידה! על כך הוסיפה הרבנית חנה שהתבטאה פעם: בעלי ציוה עלי ליטול את ידיו של התינוק בכל עת שיתעורר משנתו וירצה לאכול - החל מלידתו, על פי הוראתו של אדמו"ר הרבי הרש"ב נשמתו עזן.

תרס"ב (1902) - נולד בי"א בניסן, בעיירה ניקולייב שבאוקראינה, להוריו: רבי לוי יצחק וחנה שניאורסון.

תרס"ז (1907) - עבר עם הוריו ליקטרינוסלב שבאוקראינה (כיום דנייפרופטרובסק), שם נתמנה אביו לרב הראשי של העיר והמחוז.

תרפ"ג (1923) - נפגש לראשונה עם האדמו"ר השישי של חב"ד, רבי יוסף יצחק שניאורסון. באותו מעמד בחר בו הרבי לחתן לבתו - חיה מושקא.

תרפ"ח (1928) - יצא עם חותנו המיועד מרוסיה והגיע לריגה שבלטביה.

תרפ"ט (1929) - נישואיו בווארשה. אחרי כן יצא עם רעייתו לברלין, שם התבודד ועסק בתורה לצד לימודים כלליים.

תרצ"ג (1933) - הגיע עם רעייתו לפריס. שם הוסיף להתבודד ולעסוק בתורה, וגם השלים כמה תארים אקדמיים בסורבון.

תש"א (1941) - ניצל מציפורני הנאצים ימח שמם, והגיע עם רעייתו לארה"ב. חותנו, שהגיע לשם שנה לפניו, מינהו ליושב ראש 'המרכז לעניני חינוך' - הזרוע החינוכית של חב"ד בעולם, והעמידו בראש 'מחנה ישראל' - ארגון

צדקה העוסק בעניני סיעוד חברתי, וכן בראש 'קה"ת' – גם בהווה. דמותו מלווה את חסידי חב"ד בכל פועלם תוך מערכת ההוצאה לאור של ספרות חב"ד. בכך למעשה הוצב הרבי בצומת המרכזית של העשייה החב"דית כשהוא מנווט את שלושת זרועות הארגון והביצוע החשובות של התנועה. למרות אופיו הבלתי מתבלט ונסיונותיו להצטנע, הוכר הרבי כגאון הבקי בכל חדרי התורה, וכבעל כשרונות מזהירים. חמיו נהג להטיל עליו משימות הסברתיות שונות שדרשו ידע נרחב ויכולת אינטלקטואלית רבה. בהזדמנויות שונות כינהו מתוך חיבה והערכה – 'שר ההסברה שלי'.

תש"י (1950) – בי' בשבט נסתלק חותנו, וכשנה לאחר מכן קיבל על עצמו את ההנהגה כממלא מקומו כאדמו"ר השביעי בשושלת חב"ד. מאז הוא כונה בפי כל 'הרבי מליובאוויטש', או בקיצור 'הרבי'. בתוך זמן קצר הפכה תנועת חב"ד תחת שרביט הנהגתו לכח הדומיננטי ביותר ביהדות זמננו, בשולחו בקצב גובר והולך את שליחיו לפעול בכל נקודה יהודית על פני כדור הארץ.

תשמ"ח (1988) – הסתלקות רעייתו הרבנית. מכאן ואילך החל לשהות יותר ויותר בלשכתו שבמרכז חב"ד העולמי, עד אשר, כעבור שנתיים, חדל כמעט להתגורר בביתו.

תנש"א (1991) – הרבי יצא בהכרזה: "הגיע זמן הגאולה", וקרא לכל יהודי להתכונן להתגלותו הקרובה של משיח צדקנו על ידי לקיחת אחריות אישית לזירוז הגאולה.

תשנ"ב (1992) – בכ"ז באדר א', בשעה ששהה על קבר חותנו, לקה בשבץ מוחי ששיתק מחצית מגופו ונטל ממנו את יכולת הדיבור. אף על פי כן חזר במהירות להשיב על שאלות ובקשות, באופן שמזכירי קוראים לפניו את השאלה והוא משיב בתנועות ראשו לחיוב או לשלילה. כן חזר להיראות לפני הציבור, בעיקר לאחר התפילות.

תשנ"ד (1994) – בג' בתמוז, לאחר תקופת הדרדרות והחרפה קשה במצב בריאותו, נגנז ארון הקודש. אולם חסידות חב"ד כולה מוסיפה לראות בו מנהיגה ומורה דרכה

מנהיגות אמיתית

אחד האתגרים הראשונים שעמדו בפני הרבי, עם עלותו על כס האדמו"רות, היה לשקם את תנועת חב"ד. ערש לידתה, מקורה ומקום התפשטותה העיקרי של חב"ד היה ברוסיה, שם הקיפה התנועה רבבות בתי אב. עד אשר המהפכה הסובייטית שמה קץ לחיים היהודיים הגלויים ברוסיה, אזי רבים מחסידי חב"ד נאסרו, הוגלו ואף נהרגו על ידי השלטון הקומוניסטי. גם סניפיה של התנועה בארצות אחרות, בעיקר בפולין ובמדינות הסמוכות לה, נגדעו בשואה.

כאשר נחלץ הרבי הקודם מליובאוויטש מאירופה הבווערת והצליח להגיע שבור ורצוץ לאמריקה, לא נותרו מתנועת חב"ד אלא הזכרונות וקומץ שרידים, אודים מוצלים מאש. הוא פתח במאמץ גדול לבנות מחדש את ההריסות ולהקים בניין ליהדות שורשית באמריקה – ארץ שהיתה סמל של התנתקות מחיי היהדות המקוריים.

מאמצים אלה שהרבי הקודם החל בהם הניבו פירות כבר בימיו, אך עיקר הפריצה מן הכח אל הפועל החלה בתקופת הנהגתו של חתנו וממלא מקומו. הרבי ליקט את החסידים הבודדים שהיו פזורים בכל העולם, ובנה מהם גרעין מוצק שממנו צמחה מחדש התנועה הגדולה והמפוארת של חב"ד. אולם הרבי סירב להמתין עד השלמת משימת השיקום הפנימית. בעיות בווערות של הקיום היהודי טרדו את שלוותו. וכך, תוך כדי בניינה של חב"ד, החל להפעיל את קומץ החסידים שעמד לרשותו כחיל חלוץ לפעילות ולעשייה בקרב כלל ישראל.

הרבי שיגר את חסידיו לקהילות יהודיות רדומות על מנת לעוררן ולהפיח בהן חיים יהודיים מחודשים. עד מהרה הפכו אלו למרכזים יהודיים תוססים.

הרבי לא היסס להקריב את האינטרסים של תנועת חב"ד מקום הם מהווים הגורם המתסיס והמפריח את חיי עצמה למען האינטרסים של כלל העם היהודי. כאשר היהדות. הם מפיצים אמונה וחסד, שמחה ומסורת יהודית, חסידי חב"ד בישראל ביקשו להקים מוסדות איכותיים ומהווים תריס בפני גלי הטמיעה וההתבוללות. לילדי 'שמנת', השיב הרבי, כי את הילדים הללו יקלטו בחפץ לב גם גופים אחרים. "חב"ד צריכה לעשות מה שאחרים אינם רוצים ואינם יכולים לעשות", אמר. בהכוונתו הישירה הגיעו שליחיו למקומות הנידחים ואחריותו הכוללת לכל יהודי באשר הוא, בכל קצווי תבל.

ביותר בעולם. שום דבר לא הרתיע אותם – לא קשיי שפה

והתאקלמות מנטלית, לא העדר חברה וסביבה תומכת, לא חוסר כסף. היה כח אחד מרכזי שגבר על כל אלה – הרבי. שליח חב"ד היה מוכן לסבול ולהקריב ללא שיעור, כשהוא שואב את סיפוקו מכך שהוא גורם נחת ושמחה לרבי.

כיום, למעלה משישים שנות פעילות, ניתן לראות את עוצמת המהפכה שחולל הרבי. שליחיו מפוזרים באלפי נקודות על פני כדור הארץ, מתאילנד ועד הונולולו, מהונג-קונג ועד זאיר, מבואנוס-אירס ועד מרוקו ותוניס. בכל

מעובד מתוך אתר צעירי חב"ד (<http://chabad.org.il>)

<http://rabbi770.uni.cc>: לשליחה לציון:

לבת הגדול – "שבת שלפני הפסח נהגו בני אדם לקרוא אותו 'שבת הגדול', ולא ידעו על מה הוא גדול מכל שבתות השנה. אלא לפי שחודש ניסן שבו יצאו ממצרים, חמישי בשבת היה, כדאמרינן בסדר עולם, ומקחו של קרבן הפסח מבעשור היה (י' בניסן), בשבת שלפני הפסח. אמרו בני ישראל: הן נזבח את תועבת מצרים (שהכבש היה ה'עבודה זרה' של מצרים) לעיניהם ולא יסקלוננו? אמר להם הקב"ה: עתה תראו הפלא אשר אעשה לכם. הלכו ולקחו איש איש את פסחו להיות להם למשמרת עד ארבעה עשר יום. כשראו כן המצרים היו רוצים לקום ולנקום מהם, והיו מעיהן מחותכין, ובאש נדעכין, ונידונין בייסורין ובחוליים רעים, ולא הזיקו לישראל. ועל שם שנעשו בו ניסים לישראל נקרא שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול'." (מפי רבי אברהם נוחו עדן).

נס גדול נוסף שהתרחש ביום זה: בני ישראל סיפרו לשכניהם המצרים, שהם עומדים להקריב את השה לה', כדי שהקב"ה יהרוג את בכורי מצרים. מששמעו זאת בכורי מצרים, תבעו מאבותיהם לשחרר את ישראל, וכאשר סירבו – לחמו נגדם והרגו הרבה מהם. על כך נאמר: "למכה מצרים בבכוריהם".

ובשיחותיו מוסיף הרבי מליובאוויטש: "נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח... והעיקר... ללמד להם (לעם) המעשה אשר יעשון"

ביום השבת, לאחר תפילת מנחה, קוראים בבית הכנסת בהגדה: מהפיסקה "עבדים היינו" ועד "לכפר על כל עוונותנו". במוצ"ש עושים "קידוש לבנה".

שבת הגדול – התגלות ה'על טבעי' בתוך הטבע

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

למכה מצרים בכוריהם

בעשרה בניסן התחולל במצרים נס גדול: ביום זה נצטווה עם ישראל לקחת כבש ולשמרו בבית עד שחיטתו בערב פסח. לשכניהם המצרים סיפרו בני ישראל, שהם עומדים להקריב את השה לה', כדי שהקדוש ברוך הוא יהרוג את בכורי מצרים. שמעו זאת בכורי מצרים ותבעו מאבותיהם לשחרר את ישראל, וכאשר סירבו – לחמו נגדם והרגו הרבה מהם. על כך נאמר: "למכה מצרים בכוריהם".

נס זה אנו מציינים בכל שנה בשבת שלפני פסח, המכונה 'שבת הגדול', על שם הנס הגדול שאירע בה; שכן בשנה היא חל עשרה בניסן ביום השבת.

אולם נשאלת השאלה, מדוע קבעו את זכרון הנס ליום השבועי שבו הוא התרחש (השבת) ולא לתאריך בחודש (י' בניסן), כפי שנקבעו כל מועדי ישראל?

מהלך השמש ומהלך הלבנה

הטעם הפשוט לכך ניתן בשולחן ערוך: "לפי שבעשרה בניסן מתה מרים וקבעו בו תענית כשחל בחול". אך סיבה זו נראית צדדית למדי. ומאחר שכל עניני התורה מדויקים לחלוטין, עלינו לומר, שהנס הזה שיך במיוחד לימי השבוע יותר מאשר לימי החודש, ולכן נקבע לציינו בשבת שלפני הפסח.

יש הבדל מהותי בין ימי השבוע לימי החודש: ימי השבוע קשורים לשבעת ימי הבריאה, והם נקבעים על פי מהלך השמש. לעומת זאת, קביעת החודשים אינה חלק ממהותה של הבריאה, אלא זהו סדר שנקבע לאחר הבריאה, והוא קשור במהלך הלבנה.

הנהגה טבעית והנהגה ניסית

שני המעגלים הללו – מעגל השבוע ומעגל החודשים –

מסמלים שתי מערכות שבהן הקב"ה מנהיג את העולם: הנהגה טבעית והנהגה ניסית. מעגל ימי השבוע שעל פי מהלך השמש מסמל את הנהגה הטבעית, שהיא קבועה מתחילת הבריאה ואין בה שינויים. לעומתו, מעגל החודשים שעל פי מהלך הלבנה מסמל את הנהגה הניסית, שהיא בבחינת חידוש ('חודש' מלשון חידוש). ובזה ישנם שינויים מעת לעת, כלבנה המתחדשת מחודש לחודש.

זהו הטעם הפנימי לכך שהמועדים נקבעו על פי ימי החודש: בתאריכים אלו זכינו שהקב"ה נהג עמנו בדרך ניסית, תוך גילוי קדושה מיוחדת, שלמעלה מטבע העולם. לכן שייכים המועדים לימי החודש, המציינים ניסים.

נס בתוך הטבע

אולם הנס של שבת הגדול הוא מסוג אחר. לא היה זה נס ששידד (שבר) את הטבע, אלא 'נס גדול' – שהטבע עצמו נלחם ברע. בכורי מצרים נהגו בדרך טבעית לגמרי – לאחר שחשו על בשרם את תשע המכות הקודמות, חששו עכשיו לחייהם ולחמו למען שחרור בני ישראל ממצרים. זו גדולתו של נס זה, שבא בתוך מערכות הטבע עצמם.

נס כזה, שמשנה את הטבע עצמו, קשור עם ימי השבוע דוקא, כי הוא אינו שידוד הבריאה, אלא השתלבות האור האלוקי העל טבעי בתוך טבע הבריאה עצמה. לכן נקבע זיכרון הנס ליום השבת ולא ליום בחודש.

מצב זה של התגלות הכח האלוקי העל טבעי בתוך מסגרות הטבע והבריאה, יתגלה במלוא שלימותו בזמן הגאולה. בגאולה האמיתית והשלימה יראה בגילוי לעין כל כי הטבע עצמו אף הוא אלוקות.

(מעובד מתוך הספר "שלחן-שבת")

על-פי 'ליקוטי-שיחות' כרך כ"ז)

ליל הסדר – הלכה ומנהג

אדמו"ר מוהרש"ב, רבי שלום דובער (החמישי בשושלת אדמו"רי חב"ד) אמר פעם לבנו: "יוסף יצחק! במשך הסדר צריך לרצות להיות בן אדם – וה' יעזור. בפרט בשעת פתיחת הדלת (לאליהו הנביא) – אל תבקש גשמיות, בקש רוחניות".

מהו סדר?

נוהגות להסב.

מצוות ליל פסח נקראות 'סדר', משום שהן ערוכות בצורה מסודרת ומפורטת. במבנה ה'סדר' משולבים מצוות הפסח, עקרונות חינוכיים חשובים על פי סודות קבליים. לכן חשוב לקיימו כהלכתו, לכל פרטיו.

מצות – נוהגים להשתמש ליל הסדר במצה שמורה עשויה עבודת יד. מצה שמורה הינה מצה, שהחל משעת הבשלת החיטה נשמרו החיטים והקמח בהקפדה רבה מפני רטיבות. ייחודה של מצה עבודת יד בכך שנעשית מתוך כוונה לשם מצוה, והרי מצות כאלה אכלו אבותינו בצאתם ממצרים.

זרוע – גרוגרת של עוף עם מעט בשר עליה, צלויה באש, זכר ל'קרבת פסח' שהיו מקריבים בזמן בית המקדש. אין אוכלים את ה'זרוע'. יש להכין את ה'זרוע' מערב החג.

ביצה – קשה, בקליפתה. זכר ל'קרבת חגיגה' שהיו מקריבים בזמן בית המקדש. אוכלים אותה לאחר 'כורך' בתחילת הסעודה.

יש מצות שמורות שנעשו במכונות והן כשרות לפסח, אבל למצות מצה בליל הסדר (ובפרט לשלושת המצות שבקערה) נוהגים להדר להשתמש במצות שנאפו ביד.

מרור – עלי חסה ושורש 'חזרת' ('חריין'). המרור נועד להזכיר לנו את מרירות חייהם של אבותינו במצרים ואוכלים אותו במהלך הסדר. כמות המרור המינימלית שיש לאכול היא 'כזית' – 19 גרם. אולם אם אוכלים קלח (שהוא דחוס יותר), דרוש להוסיף עוד 2 גרם, וכן כדי להשלים השיעור שנחסר מהמרור שנשאר בין השיניים.

בליל הסדר אוכלים מצה (לפחות) שלוש פעמים: פעם ראשונה – בתחילת הסעודה, אחרי שמברכים את שתי הברכות 'המוציא' ו'על אכילת מצה'. פעם שנייה – בעת אכילת ה'כורך', שהוא 'כריך' של מצה שבתוכו מרור. פעם שלישית – באכילת ה'אפיקומן'. הכמות המינימלית שיש לאכול בכל פעם היא 'כזית' – 27 גרם, כמחצית מצה 'עגולה' (לדעות אחרות: 11 גרם, כרבע מצה 'עגולה'). יש להשתדל שמשך אכילת ה'כזית' מצה יהיה קצר ככל האפשר (המהדרין נוהגים לאכול שני 'כזיתים' של מצה בפעם הראשונה וכן בפעם האחרונה).

חרוסת – רסק תפוח עץ, אגסים ואגוזים טחונים, מתובלים ביין. החרוסת מזכירה את הטיט שבו עבדו אבותינו בפרך. טובלים בה את המרור.

הסבה – כדי להדגיש ש"הלילה הזה בני חורין", שותים את ארבע הכוסות ואוכלים את מצת המצוה ב'הסבה', שהוא אופן ישיבה של מלכים. מסבים לצד שמאל (מציבים בצד שמאל כיסא ועליו כר, ונשענים עליו), נשים אינן

כרפס – עיקרו מין ירק. אפשר להשתמש בתפוח אדמה מבושל או בפרוסת בצל. הספרדים נוהגים להשתמש בסלרי עלים. הוא נאכל בתחילת הסדר (פחות מ'כזית'), טבול במי מלח, כדי להתמיה את הילדים.

חזרת – כנ"ל במרור. את ה'חזרת' אוכלים ב'כורך', דהיינו בתוך המצה, זכר למנהגו של הלל הזקן שהיה כורך את המצה והמרור יחדיו.

'הגדה' – השם 'הגדה' לקוח מהציווי **"והגדת לבנך"**. באמצעות ההגדה אנו מספרים לילדינו את סיפור יציאת מצרים, וחשוב להתאים את ההסברים לרמת הילדים. לאחר קושיותיהם של הילדים, מתחילות התשובות. העיקרון הוא: **"מתחיל בגנות ומסיים בשבח"** – כלומר, מספרים תחילה על התקופה המרה והעלובה של העם היהודי, וממנה מגיעים לניסים ולגאולה.

יש בהגדה שתי גירסאות בולטות של סיפור יציאת מצרים. הראשון הוא הקטע **"עבדים היינו"**, והשני הוא זה הפותח ב**"מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו"**. במבט מעמיק יותר, יש כאן שני אופנים שונים של תשובות לארבעת הבנים.

לאחר הקטע הנצחי **"והיא שעמדה"** בא פרק מדרשי גדול, שמרחיב ומפרש את הסיפור המתומצת של יציאת מצרים המוכר לנו מהתורה. פרק זה מסתיים בהסבר לאכילת הפסח, המצה והמרור, בשיר הלל לבורא העולם ובתקוות הגאולה **"לשנה הבאה בירושלים"**.

זהו המבנה הבסיסי של ההגדה, אך כבר אמרו חז"ל שכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ארבע כוסות – מצוה על כל אחד ואחת, גדולים וקטנים, לשתות בליל הסדר ארבע כוסות של יין או של מיץ ענבים טבעי. את ארבע הכוסות שותים כנגד ארבע לשונות הגאולה שמוזכרות בתורה, בתיאור הבטחת הגאולה ממצרים על ידי הקב"ה: **"והוצאתי אתכם ממצרים על ידי הקב"ה"**. **והוצאתי אתכם ממצרים על ידי הקב"ה"**: **"והוצאתי אתכם ממצרים על ידי הקב"ה"**. **והוצאתי אתכם ממצרים על ידי הקב"ה"**: **"והוצאתי אתכם ממצרים על ידי הקב"ה"**.

אפיקומן – אכילת האפיקומן היא זכר לקרבן הפסח שהיו ישראל אוכלים בזמן שהיה בית המקדש קיים. ומכיון שאחרי קרבן הפסח לא היו אוכלים דבר נוסף (כדי לחבבו, שיישאר טעם אכילתו בפה), לכן גם אחרי האפיקומן אין אוכלים דבר.

כוס של אליהו הנביא – נוהגים למזוג כוס אחת יותר מהמסובים (אלא שאין שותים מכוס זו) הנקראת כוס של אליהו הנביא. בסוף ה'סדר', לאחר אמירת 'לשנה הבאה בירושלים', מנהג חב"ד להחזיר ולשפוך את היין מכוסו של אליהו לבקבוק וכל המסובים שרים בשעה זו את הניגון **"א-לי אתה ואודך"**, מעשרת הניגונים של אדמו"ר הזקן.

שפיכת יין – באמירת עשר המכות וכו', נהוג לשפוך מעט מן הכוס לתוך כלי שבור. למנהג זה יש סיבות על פי הקבלה, אך יש בו גם משמעויות סמליות. אחת מהן – כיון שהקב"ה הבטיחנו: **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"**, אנו 'מוציאים' מהכוס את ה'מחלה' כשאנו מזכירים את המכות.

הסבר אחר מביא רבי יצחק אברבנאל: על ידי שפיכת היין אנו מעידים, שאין שמחתנו שלימה, שכן הישועה הוכרחה לבוא על ידי הטלת עונש על בני אדם אחרים. העונש אמנם הגיע להם בדין, אבל התורה אמרה: **"בנפול אויבך – אל תשמח"**.

אליהו הנביא – כשאומרים **"שפוך חמתך"** נוהגים לפתוח את דלת הבית. הטעם הפשוט לפתיחת הדלת הוא **"כדי לזכור שהוא ליל שימורים ואין מתייראין משום דבר. ובזכות אמונה זו יבוא משיח וישפוך הקב"ה את חמתו על הגויים"**. על פי ה'קבלה', זו שעת פתיחת הדלתות בעולמות העליונים.

הקשר לאליהו הנביא – אמירת **"שפוך חמתך"** היא השלב באמירת ההגדה שבו עוברים מסיפור יציאת מצרים לציפיית הגאולה השלימה, אשר זהו ענינו של אליהו הנביא, מבשר הגאולה.

אפיקומן – אכילת האפיקומן היא זכר לקרבן הפסח שהיו ישראל אוכלים בזמן שהיה בית המקדש קיים. ומכיון שאחרי קרבן הפסח לא היו אוכלים דבר נוסף (כדי לחבבו, שיישאר טעם אכילתו בפה), לכן גם אחרי האפיקומן אין אוכלים דבר.

לשורש המילה 'אפיקומן' ניתנו פירושים שונים. הרווח שבהם הוא מלשון 'אפיקו מן' שמשמעו בארמית: הוציאו את הממתקים. כלומר להוציא את ה'אפיקומן' ממקום לסיים את אכילת האפיקומן לא יאוחר מחצות הלילה. מסתורו.

מעובד מתוך אתר צעירי חב"ד (<http://chabad.org.il>)

חג-הפסח

"וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים. והיה היום הזה לכם לזיכרון, וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם תחגוהו. שבעת ימים מצות תאכלו, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם..."

חג הפסח – שער החרות
 חג הפסח הינו חג החירות. בט"ו בניסן נגאלו בני ישראל שפטים, אני ה'. והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר ויצאו מגלות מצרים (ומודגש בתורה כי יציאתם ממצרים היתה לתכלית קבלת התורה), ובסופו של מסע ארוך במדבר נכנסו לארץ ישראל והתנחלו בה. פרעה מלך מצרים נכנע לאפשר לבני ישראל לצאת מגבולות ארצו, רק לאחר שניחתו עליו ועל בני עמו עשר מכות קשות. האחרונה והקשה מכולן היתה 'מכת בכורות' שהחלה מחצות הלילה ובתוך זמן קצר הביאה למותם של בכורי מצרים, מבלי שייפגעו כלל בכורי ישראל שנותרו בבתיים על פי ציווי ה', ככתוב: "ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות, ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף". מכאן שמו של חג הפסח, מלשון דילוג, שפסח המלאך המשחית על בתי בני ישראל במצרים.

חג הפסח בכתובים
 בספר שמות מתארת התורה את כל מכות מצרים וכן את ציווי ה' לבני ישראל לדורותיהם לחגוג את חג הפסח: "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ בכורות."

חג המצות – הוא השם המופיע בתורה, על שם המצות שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים.

חג הפסח – על שם שפסח ה' על בתי ישראל במכת ישראל במצרים.

חג המצות – הוא השם המופיע בתורה, על שם המצות שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים.

חג האביב – על שם שהחג חל תמיד בחודש האביב.
חג הגאולה – על שם שישראל עתידין להיגאל בחודש זה, כדברי חז"ל "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל".

חג החירות – על שם יציאת בני ישראל ממצרים מעבדות לחירות, וכפי שתקנו חז"ל בתפילות החג "זמן חירותנו".

מכתב כללי מהרבי אהרן שחך החירות (בעיבוד קל ובתוספת כותרות)

להתמסר זמן רב ביותר לפני חג הפסח ולפני ליל הסדר, וגם אליהם יש להתמסר במסירות נפש ואהבת ישראל. שהרי אסור לשכוח על אף ילד יהודי יחיד, ויש להשקיע את כל הכוחות כדי לחלץ אותו ממצבו ולהשיבו אל שולחן הסדר היהודי.

אין לוותר על חיי הנשמה

כשם שבכל התופעות המכאיבות, כדי לתקן את המצב, צריכים לדעת תחלה מה הן הסיבות שגרמו לכך, כך גם במקרה זה.

לדאבון לב, בהכרח להכיר בכך, שכמעט תמיד אשמים במצבם של הילדים מהסוג האמור, בראש ובראשונה, ההורים.

עם בואם אל ארץ חדשה, ובהמצאם בסביבה שבה הם מהווים מיעוט קטן, ובהתקלם בקשיים (שבדרך כלל הם בלתי נמנעים בכל הגירה ממקום למקום), השלו עצמם חלק מן ההורים, שהדרך היחידה למנוע את הקשיים היא – מה שיותר מהר להשתוות בכל עם הסביבה, על ידי זה שישליכו מעצמם את עול התורה ושמירת המצוות. אפילו כאשר לגבי עצמם לא יכלו לפעול זאת בקלות ובמלוא המדה, החליטו בכל זאת, שהילדים לא יצטרכו לעבור מאבק זה.

הם השלו את עצמם וגם השפיעו על ילדיהם – שיהדות, תורה ומצוות, אינם מתאימים לחיי ההווה ובפרט במקום חדש. ולכן חיפשו חסרונות באורח החיים היהודי האמיתי, חיפשו, ובמילא, סוף סוף, "ראו" חסרונות בלבד, ואילו בסביבה – רק מעלות.

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשי"ז (1957)
 ברוקלין, ניו יורק.

אל אחינו בני ישראל,
 ועסקני החינוך בפרט
 בכל אתר ואתר
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין לשכוח על אף ילד יהודי יחיד

חג הפסח מתחיל עם "כי ישאלך בנך", "והגדת לבנך". וישנם אופנים שונים בשאלה ובתשובה – בהתאם לארבעת סוגי ה"בנים": **חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול.**

בד בבד עם השוני בין ארבעת הבנים והיותם הפכיים זה מזה – יש להם "צד השווה", שותפות: אפילו הרשע נמצא ג"כ בעבודת ה"סדר", הוא נפגש עם אחיו, חי יחד עמם ומתעניין אצל עובדי העבודה בנוגע לחיי התורה והמצוות.

וענין זה נותן תקוה, ותקוה חזקה ביותר, שלא רק ה"תם" ו"שאינו יודע לשאול", אלא גם הרשע, ייעשו חכמים, יהודים בעלי דעה שלימה, שומרי תורה ומצוות.

אבל לצערנו, ובמיוחד בזמננו שהחושך כפול ומכופל, יש עוד סוג של בנים: הבן שלא נמצא כלל ב"סדר". הוא לא שואל קושיות, כיון שאין לו שייכות כלל עם תורה ומצוות, עם דינים ומנהגים יהודים אמיתיים.

הוא לא יודע שישנה "העבודה הזאת" – סדר של פסח, יציאת מצרים וקבלת התורה. עם ילדים אלה חייבים

באמצעות גישה זו ביקשו אותם הורים להבטיח את וליהדות האמיתית (שהרי היהודי ויהדות – דבר אחד הם, קיום ילדיהם בסביבה החדשה. אבל הם שכחו, שאדם אינו יכול להתקיים – כפי שאדם צריך להתקיים – אם הוא בתורתה").

מוותר על חיי נשמתו ועל כל הרוחניות שלו – בשביל **המסר הפנימי שבחג החירות**

הגוף והגשמיות. באים יציאת מצרים וחג הפסח ומלמדים אותנו (בין

הם גם לא לקחו בחשבון, שכל חיקוי סתמי הוא מזויף, שאר ההוראות הרבות), גם בנוגע לחיי היום יום, כי לא ומעורר תיעוב אפילו אצל אלה שחפצים לרוץ אחריהם, בנסיון לחקות את הסביבה טמונה התקוה לגאולה וחרות, להתדמות ולהחניף להם; ואם הסביבה והרוב אינם משתיתים את חייהם על צדק ויושר, הרי בכל מקרה ירצו לדכא את החלשים ואת המיעוט (בין אם המיעוט היהודי דבק באורח החיים היהודי האמיתי, בין אם לאו).

איבוד העצמיות מנתק ממעיין החיים האמיתית

אותה גישה כוזבת, לפתור את המצב של המיעוט בסביבה בלתי ידידותית על ידי התפרקות עצמית (שהיא במונן הפנימי התאבדות עצמית, או לפחות חבלה עצמית), נעשתה לא רק על ידי יחידים, אלא לדאבוננו, גם על ידי קבוצות מסוימות של יהודים, שהתאחדו ביניהם בגלל מצבים שונים (אינטרסים משותפים כגון כדאיות, צבירת כח וכו'). ומזה צמחו התנועות השונות, אשר, בגלוי או בסתר, מנהלים מלחמה נגד "תורה צוה לנו משה" – שקיבלה משה מה' אחד, עבור עם ישראל שהוא אחד בארץ.

תנועות כאלה, אשר מבלי הבט על המלחמות ההדדיות שביניהן, בנויות כולן על אותו רעיון: "נהיה כגויים, כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן". התוצאות של גישה כוזבת (בכל מהותה) זו היו, שאלפים אלפים נפשות נותקו ממעיין החיים האמיתי, מיהדות ומיהודים, ונרצחו רוחנית. גדלו ילדים, שהם עכשיו כבר אבות וסבים, אשר לא זו בלבד שאינם בסוג של חכם, תם או שאינו יודע לשאול, אלא אפילו לא בסוג של רשע. הם איבדו את עצמם, והולכים לאיבוד, ח"ו, לעם היהודי

הנפש) ובגשמיות עולם הזה כפשוטה, בכל מקום ובכל זמן. עלינו להיות אותנטיים ולשוב אל מסורת אבותינו אברהם יצחק ויעקב, לקיים ולשמור בגאון את אורח החיים היהודי, החיים שלפי הוראות תורתנו תורת חיים.

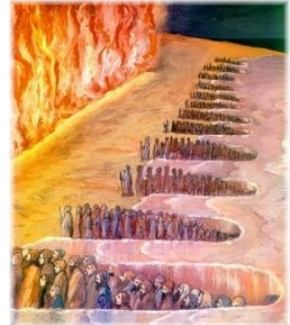
ליהודי אסור אף פעם להתיימש; אף פעם אסור לוותר על יהודי. על ידי הגישה הנכונה החדורה באהבת ישראל, אפשר להכניס גם את סוג הילדים הנ"ל (שלא נמצא כלל בסדר) אל תוך כלל ה"ארבעה בנים", ובמשך הזמן גם להכניסם בסוג של "בן חכם".

יעזור השם יתברך, שכל הבנים והבנות יתכנסו יחד ליד במהירה בימינו את האתחלתא דגאולה (התחלת הגאולה) שולחן אחד של "העבודה הזאת", ויערכו סדר הפסח ותביא את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח כהלכתו, לקיים את "העדות והחוקים והמשפטים אשר צדקנו. צוה ה' אלקיננו". והתחלה זו של "קיבוץ גלויות", כינוסם של כל הילדים, גם הנידחים, לסדר על פי תורה, תזרז

בברכת חג הפסח כשר ושמח
מנחם שניאורסאהן

שביעי של פסח

נס קריעת ים סוף התרחש בליל שביעי של פסח. בני ישראל יצאו זה עתה ממצרים, מייחלים ומקווים כי סוף סוף נחלצו מהרדיפות, מהעינויים ומעבודת הפרך. והנה המצרים רודפים אחריהם להחזירם למצרים – הים לפניהם, המצרים מאחוריהם והמדבר סוגר עליהם מהצדדים. במצוקתו מתלבט העם, כדברי המדרש, בין התאבדות בקפיצה לים לבין כניעה ושיבה לעבדות מצרים, בין מלחמה ברודפיו עד טיפת הדם האחרונה לבין תפילה למרומים בזעקה חסרת אונים ומעש. אלא שלפתע, באה להם הישועה – בדרך ניסית ובלתי צפויה. ומכאן, שהיהודי אינו יוצא לחירות אמיתית אלא בשעה שמתחזק באמונתו ובטחונו בה' אלוקיו ומבטל רצונו מפני רצון העליון.

- שביעי של פסח – הלכה ומנהג**
- א.** שביעי של פסח אינו נחשב 'רגל' בפני עצמו, אלא החסידות הכללית, תיקן סעודה שלישית מיוחדת בחג זה סיומו של חג הפסח. לכן אין מברכים ברכת 'שהחיינו' (ובחו"ל ב'אחרון של פסח – 'יום טוב' שני של גלויות). אחרי תפילת מנחה נוטלים ידיים בברכה, מברכים ברכת **ב.** כבכל 'יום טוב' (חג), אסורה בשביעי של פסח כל 'המוציא' על מצה ושותים ארבע כוסות יין. במהלך סעודה מלאכה, מלבד מלאכת "אוכל נפש", דהיינו הכנת מאכלים זו, הנקראת 'סעודת משיח', מנגנים ניגונים ומתחזקים ליום החג עצמו, כולל בישול. לצורך כך מותר להעביר אש בדברי תורה בעניני הגאולה וביאת משיח צדקנו, יבוא מנר שהודלק קודם החג, אך אין להבעיר אש חדשה או ויגאלנו בקרוב ממש.
- מנהג ישראל זה מיסודו של הבעל שם טוב הקדוש לכבות אש דולקת.
- ג.** כל תפילות החג וכן הקידוש על היין – בנוסח 'שלושה לקיים סעודת משיח בשביעי של פסח, נתפרסם על ידי אדמו"ר הרש"ב, רבי שלום דובער נשמתו עדן (האדמו"ר החמישי בשושלת חב"ד), והוא שהוסיף את התקנה – לשנות בסעודה זו 'ארבע כוסות' יין. הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו, הנהיג הוספה זו בקביעות וקיים זאת עם מאמר חז"ל: עתיד הקב"ה להשקות את אומות העולם (מתוך 'היום יום' כ"א ניסן).

ארבע כוסות של פורענות, ואילו את ישראל ארבע כוסות של נחמה. הרבי הסביר כי עצם העובדה שעוד בזמן הגלות עורכים ישראל 'סעודת משיח', מעידה על כך שהם אינם 'מכירים' בגלות ובכך מזרזים ומחיישים את הגאולה האמיתית והשלמה.

סיפר אדמו"ר הריי"צ, הרבי הקודם בחב"ד: "הבעל שם טוב קרא לסעודה זו של אחרון של פסח 'סעודת משיח'. וכשם שנקראו שמות על פי פנימיות התורה לסעודות שבת ויום טוב - 'עתיקא קדישא', 'זעיר אנפין' וכדומה - כך קראו לסעודה זו 'סעודת משיח'. בעת הסעודה היתה הדלת פתוחה לכל, וכל מי שנכח אז בבית היה טועם מן הסעודה. 'סעודת משיח' נערכת באחרון של פסח (ובארץ ישראל בשביעי של פסח), שכן ביום זה מאיר גילוי הארת משיח צדקנו".

לטעום את הגאולה

למן ראשית התגלות תורת החסידות ומנהגיה ע"י הבעל שם טוב וממשיכי דרכו החל בעולם תהליך של מפנה מהותי, כמבואר בספרי החסידות כי התגלות הבעל שם טוב ותורת החסידות הינם הכנה לימות המשיח. ובלשון אדמו"רי החסידות לדורותיהם: מזמנו של הבעל שם טוב החל מתנוצץ בעולם אורו של משיח.

ידועה האיגרת שכתב הבעל שם טוב, בה הוא מספר על 'עליית נשמה' שהיתה לו להיכלו של משיח. לשאלתו: "אימתי קאתי מר?" (=מתי יבוא מר?), ענהו המשיח: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". הרי שהפצת מעיינות החסידות, ועד למקומות שהם בבחינת "חוץ" לקדושה, מזרזת את הגאולה האמיתית והשלימה.

תורת החסידות היא, איפה, ההכנה הרוחנית, המכשירה את העולם לקראת ביאת והתגלות המשיח. המתעמק בסוגיות החסידות ובמנהגיה המיוחדים, ימצא בהן קווי חיבור עם מושגי ההוויה האלוקית שתשרור בעולם בימות המשיח. אשר על כן, עבודת הפצת המעיינות בעצמו

ובזולת היא שמכינה את העולם להיות כלי לתורתו של משיח - "תורה חדשה מאתי תצא".

כך גם ההתלהבות והשמחה שתובעת החסידות בעבודת האדם הפנימית, הכנה היא לשלימות עבודת ה' בימות המשיח. ובפרט הדבקות בצדיק וההתבטלות המוחלטת לרצונו הקדוש, אינן אלא ההכנה לדבקות ולהתבטלות כלפי המלך המשיח, שבאישיותו תהיינה משולבות בתכלית השלימות מנהיגות רוחנית (רב) ומנהיגות חברתית ומדינית (מלך).

גם המנהג 'סעודת משיח' קשור לתפיסה רעיונית זו. ענינה הפנימי של סעודה זו הוא 'פתיחת צינור' לקבלת הארת המשיח, לא רק בכלים הרוחניים של הבנה ורגש, אלא גם בדרך אכילה גשמית. באכילתו מרגיש האדם במוחש את טעם המזון, ולאחר מכן, כשמעכלו בקרבו, נעשה הוא דם מדמו ובשר מבשרו.

כך ענינה הפנימי של 'סעודת משיח' הוא לפעול (בכל אחד ואחד לפי ערכו) 'פתיחת' הכוחות והחושים לענין ביאת המשיח, לא רק במונחים מופשטים, כי אם גם באופן מוחשי ומציאותי. שהרי גילוי המשיח לעתיד לבוא לא יישאר במישור הרוחני בלבד, אלא יבוא במציאות הממשית שאפשר לראותה בעיניים ולמששה בידיים באופן מוחשי, ממש כמו הסעודה שאנו אוכלים וכמו היין שאנו שותים.

ככל שמתקרבים לגאולה, נדרשת הכנה גדולה יותר לקראתה. על כן נתווסף בדורות האחרונים מנהג שתיית ארבע הכוסות בסעודת משיח. שתיית ארבע הכוסות בליל סדר פסח הן כדברי חז"ל: "ארבע כוסות של פורענות שעתידי הקב"ה להשקות את אומות העולם, וכנגדן עתידי להשקות את ישראל ארבע כוסות של נחמות". ובאשר הולכים אנו ומתקרבים לימות המשיח בהם יתקיימו הייעודים הללו, מתכווננים אנו לקראתם על ידי מנהג זה כדי לעורר ולזרז עצמנו להתכוון לקראת גילוי ארבע הכוסות של ימות המשיח.

הסיפור השבועי

דאגת הרועה

החלו הוא ואחיו לפקוד את ה'מניין' בקביעות. בהדרגה החלו לקיים מצוות, עד שהביעו את רצונם לעבור ללמוד בבית הספר של חב"ד. אימם לא התלהבה מהרעיון, אך נעתרה לרצון העז של ילדיה.

חג הפסח עמד בפתח. הילדים ידעו כי לא יוכלו לעשות את הפסח בבית, שכן אימם לא היתה מוכנה להבטיח שהבית יהיה כשר לפסח. הם החליטו להתארח אצל משפחה בניו יורק, בקרבת בית מדרשו של הרבי מליובאוויטש.

חיים כתב מכתב לרבי, וציין את שמחתו על שיזכה להימצא בפסח בקרבת הרבי. במכתבו גם פירט היכן יתארחו הוא ואחיו במהלך החג.

בתוך זמן קצר קיבל הנער מענה על מכתבו. הרבי השיב: "לעשות את הפסח בבית, עם האם. בדבר שאלות ופרטים להתייעץ עם הרב גלובובסקי ועם הרב שוחט, רב קהילת חב"ד בטורונטו".

הנער המופתע התקשר מיד אל שני הרבנים וביקש את עזרתם. תשובת הרבי הדהימה את שניהם, בודעים במה הדבר כרוך.

שני הרבנים ניגשו אל ביתה של גברת קפלן, והסבירו לה בפרטי פרטים איך להכשיר את הבית לפסח. הם הדגישו באוזניה עד כמה חשוב לרבי שהילדים יחגגו את החג עם אימם, ושלא תישאר לבדה בחג.

עמדתו זו של הרבי ריגשה מאוד את האשה, והיא הביעה נכונות לעשות הכול כדי שהבית יהיה כשר לפסח בתכלית השלמות. השניים סייעו לה להכשיר את המטבח, קנו כלים חדשים, ובסופו של דבר היה הבית כשר למהדרין.

האירוע הסעיר את הציבור בארה"ב. בית כנסת בטורונטו שבקנדה הועלה באש, וכמה ספרי תורה נשרפו. חקירת המשטרה העלתה כי ההצתה נעשתה ממניעים אנטישמיים.

האירוע הזה אירע בראשית שנות הלמ"ד (שנות השבעים). התקשורת האמריקנית הביעה זעזוע עמוק. יהודי קנדה נחרדו לגלות שהאנטישמיות הגיעה גם אל סף ביתם.

חיים קפלן היה אז נער צעיר, כבן שלוש עשרה, שהתגורר בטורונטו עם אימו ואחיו הצעיר ממנו, שמואל. לבני המשפחה לא היה רקע דתי, אולם סיפור הצתת בית הכנסת נגע ללבו של הנער והסעיר את רוחו.

באותם ימים ייסד יהודי צנוע מקהילת חב"ד בעיר, הרב אברהם יעקב גלובובסקי, מניין תפילה מיוחד בשבתות לטובת ילדי האזור, שלא נהגו ללכת לבית הכנסת. הוא היה מתפלל איתם מבחר של קטעי תפילה, מספר את סיפור פרשת השבוע, ועורך להם קידוש ואחריו 'סעודה' של דברי מתיקה. במרוצת הזמן גדל מספר הילדים, ולעיתים באו יותר משבעים.

בשבת שאחר ההצתה התייצבו ב'מניין' שני ילדים חדשים. אלה היו חיים קפלן ואחיו שמואל. עם סיום התפילה ניגש חיים אל הרב ושאל: "כיצד ייתכן שאלוקים נתן לאנטישמים האלה לשרוף ספרי תורה!?"

הרב גלובובסקי הופתע מהשאלה, הביט בילד בעצב וענה: "גם אני אינני יודע. יש דברים שאיננו מסוגלים להבין".

הילד הופתע לשמוע שהרב עצמו איננו יודע תשובה, אך מתברר שדוקא המענה הכן הזה כבש את לבו. מאותו יום

על פני הרבי נראתה ארשת שביעות רצון. הוא פנה הצידה והוציא מצה שלמה, מסרה לרב גלובוסקי ואמר: "זה עבור האחים קפלן!"

חלפו כארבעים שנים. לקראת חג השבועות בשנת תשע"א נסע הרב מנחם מענדל גלובוסקי לחוג את החג בבית מדרשו של הרבי בניו יורק. בליל החג הלך להתפלל במניין המתקיים בחדרו של הרבי. בהיכנסו לשם ראה פתאום את חיים קפלן, כיום סב לנכדים, שבא לניו יורק לרגל חתונת אחד מילדיו.

אחרי התפילה שוחחו השניים באריכות, וחיים שאל את הרב גלובוסקי אם הוא מכיר את סיפור התקרבותו לחיי היהדות. הרב גלובוסקי, ששמע את הסיפור מאביו, שמח לשמוע זאת מבעל המעשה עצמו. חיים סיפר את כל הסיפור, עם כל הפרטים

בסיום סיפורו אמר חיים: "כששאלתי בשעתו את אביך איך ייתכן שהקב"ה אפשר להעלות באש את ספרי התורה, לא ידע להשיב לי, אך אני יודע את התשובה. אילולא האירוע הקשה הזה – אני ואחי לא היינו מגלים את עולמה של היהדות!"

שני הרבנים גם סידרו לאשה וילדיה אירוח בשני לילות הסדר אצל שתי משפחות בטורונטו, כדי שיוכלו לחגוג את החג באווירה שמחה, וגם יראו כיצד אבי המשפחה עורך את הסדר.

לקראת החג נסעו הרב גלובוסקי ומשפחתו לניו יורק, לעשות את החג בבית אביו, המתגורר בשכונת בורו פארק שבברוקלין.

בערב פסח נהג הרבי לחלק לציבור מן המצות שנאפו בעבורו. כל אחד ואחד קיבל חתיכת מצה קטנה. גם הרב אברהם יעקב בא עם שני בניו לקבל את המצה. אחד מהם הוא הרב מנחם מענדל גלובוסקי, כיום רב קהילת חב"ד וסגן מזכיר ועד רבני חב"ד, שהיה אז ילד רך.

לאחר שהרבי נתן חתיכת מצה לרב גלובוסקי ולשני ילדיו פנה הרב גלובוסקי אל הרבי וביקש מצה גם בעבור שני הילדים למשפחת קפלן. הרבי הגיב מיד: "האם הם עם אימם?". הרב גלובוסקי השיב כי אכן הילדים יהיו עם אימם בפסח, והם מוזמנים על ידי שתי משפחות לחגוג איתן את הסדרים. הרבי הוסיף ושאל אם גם האם מתארכת עם ילדיה בסדרים, והרב גלובוסקי השיב בחיוב.

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

”זאת התורה אדם” (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת אחרי

עבודת יום הכיפורים במשכן

ה' מצוה את משה ללמד ולצוות את אהרון אחיו אודות סדר עבודת יום הכיפורים במשכן. עבודת יום הכיפורים כוללת את כניסת הכהן הגדול לקודש הקודשים להקטרת קטורת. בגלל חשיבות הענין וחומרתו פותחת התורה בענין זה, תוך אזהרה שמלבד כניסה אחת ויחידה זו, אל לו לאהרון לבוא אל קודש הקודשים פנימה במהלך השנה כולה, ובהקשר לכך מזכירה הפרשה את מיתת נדב ואביהוא.

העבודות המיוחדות של אהרן ביום הכיפורים, שעה שניכנס לקודש הקודשים, נעשות כשהוא לבוש בארבעת בגדי לבן של כהן הדיוט ולא בשמונת בגדי הזהב אותם לובש הכהן הגדול בעת עבודתו הרגילה.

בין שאר עבודות היום הקדוש מזכירה התורה את הקרבת פר החטאת שמביא הכהן הגדול לכפרתו ולכפרת בני ביתו, ואת שני השעירים – 'שעיר לה' ושעיר לעזאזל'. על פי הגורל מוקרב אחד מהם על המזבח לחטאת והשני נלקח למיתה בהר העזאזל במדבר. לאחר מכן מתוודה הכהן הגדול על הפר ושוחטו, ממלא מחתת גחלים מן המזבח ועליהם קטורת ונכנס לקודש הקודשים ומניחם לפני ארון העדות. שם ממתין הוא עד אשר עשן הקטורת אופף את הכפורת. בצאתו מקודש הקודשים סומך הכהן את ידיו על ראש השעיר לכפרת כל עוונות ישראל ומתוודה, ואזי מובל השעיר להר עזאזל על ידי שליח מיוחד.

עבודת הקרבנות כוללת כרגיל הקרבה על המזבח, זריקת

הדם על כל קרנות המזבח, וביום הכיפורים נוספת גם הזאת דם הקרבנות שבע פעמים על הפרוכת המבדילה בין הקודש לבין קודש הקודשים. חלביהם של הפר והשעיר מוקרבים על המזבח ואילו בשרם, עורתיהם והפרשותיהם נשרפים מחוץ למחנה. לאחר שריפתם, על השורף לכבס את בגדיו ולטבול קודם שיבתו למחנה.

לצד פירוט עבודת הכהן ביום הכיפורים, מזכירה התורה כי זהו יום תענית לכל ישראל ואסור במלאכה – שבת שבתון לכפרת עוונות.

הקרבת הקרבנות במקדש בלבד

הקרבת הקרבנות מותרת רק במשכן. זאת משום שהקרבת הקרבן וזריקת דמו על המזבח משמשים כפרה לנפש האדם, ואם כן דם הקרבן הוא במקום דם האדם ועל כן אסורה שפיכת הדם במקום שאינו מזבח לה'. דינו של המקריב מחוץ למקום המיועד – כרת.

איסור אכילת ושתיית דם, והחובה לכסותו

התורה אוסרת אכילת דם (בעודו בבשר המאכל) או שתייתו. גם כאן מדגישה התורה "כי הדם הוא הנפש יכפר", וממילא נועד להקרבה ולא לאכילה. גם כאשר שוחטים חיה או בהמה למאכל ולא להקרבה, חובה לכסות את הדם בעפר.

האוכל את נבלת העוף נטמא

נבלה וטריפה של חיה או עוף טהורים אינה מטמאת במגע כי אם באכילה בלבד. ומחדשת התורה, שהאוכל מהם נטמא וחייב בכיבוס בגדיו, בטבילה ובהמתנה לטהרתו עד הערב.

הזהרת קדושתם של ישראל

הקב"ה מזהיר את ישראל לבל יחטאו בטומאת מעשיהם של תושבי ארץ מצרים ממנה הם עולים, ולבל יסגלו מעשיהם הרעים של יושבי ארץ כנען אליה הם באים. עיקר האזהרה מתייחסת לגילוי עריות במשפחה, לאיסור נידה ולמשכב זכר ובהמה. התורה כוללת במנהגים רעים אלו גם סוגים של עבודה זרה כהעברת הבנים למולך.

התורה מזהירה כי כשם שהארץ הקדושה תקיא את עמי הארץ בגלל חטאיהם, כך עלול להיות גם גורלם של ישראל אם ינהגו גם הם ככל תועבותם: "ותטמא הארץ, ואפקוד עוונה עליה, ותקיא הארץ את יושביה". ובני ישראל מחוייבים במיוחד בקדושה זו בשל התקשרותם העצמית בקדושת ה', וכפי שמסיימת הפרשה "אני ה' אלוקיכם".

להפוך את עניני החולין לקודש

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

ושפך את דמו וכסהו בעפר (ויקרא יז, ג)

בפרשתנו מוזכרת מצות כיסוי הדם: כששוחטים חיה או עוף, מצוה התורה "ושפך את דמו וכיסהו בעפר" – לאחר השחיטה יש לכסות את הדם בעפר. מצוה זו חלה רק על עופות וחיות (כשרות כמובן), שאינם ראויים למזבח, אבל בשחיטת בהמות, הראויות למזבח, אין צורך לכסות את הדם.

הסיבה למצוה זו נאמרה קודם לכן: "כי נפש הבשר בדם היא, ואני נתתיו לכם על המזבח". דם הקרבנות נועד להינתן על המזבח, ונתינת הדם היא חלק מהכפרה שבהקרבת הקרבן. לכן בשחיטת עופות וחיות, שאינם ראויים למזבח, יש לשפוך את דמם על הארץ ולכסותו בעפר כדי לבטל את חשיבותו.

בלי התלהבות

דם בכלל מייצג חיות והתלהבות. כשם שהדם מחיה את האיברים ומעניק כח ומרץ לגוף, כך ברוחניות הענינים מסמל הדם את תחושת החיות וההתלהבות. כשהתורה קובעת, שהדם נועד להיות מוקרב על המזבח, המשמעות הפנימית היא, שתחושות החיות וההתלהבות הטבעיות שביהודי צריכות להיות מוקדשות רק לעניני קדושה.

אדם נזקק לעסוק הרבה בעניני חולין – אכילה ושתייה, עבודה ועסקים ושאר הצרכים הגשמיים – אך הוא נדרש לעשותם בלי 'דם', בלא התלהבות יתירה. את ה'דם', החיות וההתלהבות, יש לשמור לצורך עבודת הבורא.

שלושה תחומים

וכאן יש שלוש דרגות, כפי שהדבר משתקף במצות כיסוי הדם:

(א) דם חיות ועופות, שחייבים לכסות.

(ב) דם בהמות חולין, שאין חייבים לכסות.

(ג) דם קרבנות, שצריך להזות על המזבח.

חלוקה זו מייצגת את שלושת התחומים שמולם עומד האדם:

(א) עניני עולם שעלולים להכשיל את האדם, מפניהם נדרש הוא להיזהר כדי שלא להיכשל ולרדת ממדרגתו.

(ב) עניני חולין שאפשר להשתמש בהם לעבודת ה' ולתורתו, ואותם נדרש האדם לשלב בתוך עולם הקדושה ועבודת הבורא.

(ג) עניני קדושה – תורה, תפילה וקיום מצוות.

קדושה בחולין

מדריכה אותנו התורה, שבתחום הראשון – עניני חולין

שעלולים להכשיל את האדם – חייבים 'לכסות את הדם'. כלומר, יש לסלק לגמרי את ההתלהבות והחיות, ולטפל בדברים בקרירות ובאופן ענייני, מבלי להימשך אחריהם. את ה'דם' צריך לתת רק על ה'מזבח' – רק בענייני קדושה. החידוש כאן הוא בסוג השני, המרומז בדם בהמות של חולין, והמייצג את ענייני החולין שאפשר להשתמש בהם לעבודת ה' ולתורתו. כאן אין חובה לכסות את הדם, היינו, שבגישה נכונה אפשר להפוך את ענייני החולין לקודש, עד שהתלהבותו של האדם בעוסקו בעניינים אלה

אינה עוד התלהבות גשמית, מכיון שהיא קשורה ונובעת מהקדושה שבאה על ידי הדברים הללו. אצל אדם זה, העניינים הגשמיים אינם עניין ותכלית לעצמם, אלא כל מטרתם לשרת את הקב"ה. וכשם שהוא רותם את הדברים הגשמיים עצמם לצורך עבודת הבורא, כך הוא הופך גם את ה'דם', את החיות וההתלהבות הטבעית שלו, לקדושה ומשעבד אותה לגמרי לעבודת ה'.

(מעובד מתוך הספר "שלחן-שבת" על-פי 'ליקוטי-שיחות' כרך ל"ז)

התחדשנו!

בוטאו לבקר
באתר המשודרג

www.tanyaor.com

חסידות על הפרשה חג הפסח

קריעת ים המחשבות האישיות קריעת ים-סוף

כשישב החסיד הנודע רבי הלל מפאריטש אצל ה'צמח-צדק', הסביר הרבי את המשמעות של קריעת ים סוף בעבורנו, ואמר: בקריעת ים סוף על כל אחד ואחד לקרוע את ה'ים' האישי שלו – את 'ים המחשבות' שלו, את כל המחשבות אשר אינן לרצון ה' – וללכת ביבשה.

(ממכתב י"א בניסן תשי"ט)

החדרת ענין החירות בעולם אחרון של פסח

באחרון של פסח (ובארץ ישראל בשביעי של פסח) מאיר גילוי המשיח ששייך לכל ישראל. פסח הוא חג החירות, שבו עומדים למעלה מעסקי העולם, ולאחר החג נכנסים שוב לעניני העולם. גילוי האור של משיח באחרון של פסח נותן את התוקף לחזור כבן חורין לחיי המעשה.

(עפ"י היום יום כ"ג ניסן)

שינוי מהיר מן הקצה אל הקצה ביד רמה וברכוש גדול

העם היהודי היה משועבד במדינה שאף עבד לא ברח ממנה, תחת שליטתו של רודן שהתרחץ בדם ילדי ישראל. הם היו עניים מרודים, שבורים ורצוצים מהשעבוד הקשה. אך בתוך לילה יצא כל העם לחירות, ביד רמה וברכוש גדול.

שינוי דומה התרחש גם במישור הרוחני. במצרים היו ישראל שקועים במ"ט שיערי טומאה, ובתוך שבועות ספורים ניצבו למרגלות הר סיני ושמעו מפי הגבורה, "אנוכי ה' אלוקיך".

יהודי מסוגל לעבור בזמן קצר ביותר שינוי מן הקצה אל הקצה. גם כשהמצב נראה חסר תקווה, עליו להשתדל לצאת מהמיצר, באופן של "ביד רמה" ו"ברכוש גדול". אין להיעצר, להסס, או אף להסתפק בהישגי העבר. צריך ללכת מחיל אל חיל בדרך העולה בית א-ל, עד לשמיעת "אנוכי ה' אלוקיך".

(ממכתב י"א בניסן תשי"ט)

בקרו אותנו באתר
www.tanyaor.com המחודש
 וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
 בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התנ"ך

עזרה ראשונה לנפשו

תניא
 מודעות
 עצמית
 ביהדות

שבת שלום וחג שמח!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
 ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

זמני הדלקת הנרות לפי שעון קיץ

צאת החג	שביעי של פסח	צאת השבת	שבת חוו"מ	צאת החג	ליל הסדר	צאת השבת	שבת הגדול	עיר
19:50	18:35	19:49	18:34	19:46	18:32	19:43	18:30	י-ם
19:53	18:51	19:51	18:50	19:48	18:47	19:46	18:45	ת"א
19:53	18:43	19:52	18:42	19:48	18:39	19:46	18:37	חיפה
19:52	18:52	19:50	18:51	19:48	18:49	19:45	18:47	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון